

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

TÉMA V: OPODSTATNENOSŤ A VÝZNAM KATECHUMENÁTU V CIRKVI S DÔRAZOM NA MYSTAGOGICKÚ KATECHÉZU

ÚVOD

Katechumenát mal v Cirkvi svoje nenahraditeľné miesto. Bol dobre organizovaný a mal jasne rozpracované pravidlá. Z tohto dôvodu nazývame toto obdobie katechumenátu zlatým obdobím, pretože prinášalo najviac duchovného ovocia v prospech tých, ktorí sa na krst a následné prijatie do Cirkvi pripravovali. Predložený príspevok ponúka historický pohľad na toto „zlaté obdobie“ a podnety pre jeho znovuobjavenie v pastoračnej praxi.

Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov ako východisko pri obnove katechumenátu

Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov z Kongregácie pre východné cirkvi cituje v jednej zo svojich častí apoštolský list sv. Jána Pavla II., v ktorom poukazuje na spoznávanie kresťanského Východu a potrebu vnímania východných cirkví, pretože práve oni sú žijúcim interpretom pokladu tradície. Inštrukcia má svoje miesto v živote kresťana východnej katolíckej cirkvi, pretože má pomôcť v rozvoji bohoslužobných slávení a to v úplnej vernosti a duchu vlastných tradícií. Podrobnejšie tieto ciele opisuje inštrukcia nasledovne:

- a) viesť k lepšiemu prehĺbeniu chápania nesmierneho bohatstva, ktoré je vlastné autentickým východným tradíciám a ktoré sa má úzkostlivo chrániť a odovzdávať všetkým veriacim;
- b) zložiť harmonický obraz bohoslužobných noriem platných pre všetky východné katolícké cirkvi, a obnoviť, tam kde je to nevyhnutné, východnú bohoslužobnú autentickosť podľa tradície, ktorú každá východná cirkev zdedila od apoštolov cez otcov;
- c) povzbudiť na zorganizovanie permanentnej bohoslužobnej formácie na pevných základoch tak kléru (v seminároch a formačných inštitútoch), ako aj Božieho ľudu prostredníctvom škôl mystagogickej katechézy;
- d) vymenovať spoločné princípy na vypracovanie bohoslužobných direktórií jednotlivých cirkví sui iuris.

Všetky tvrdenia o potrebe mystagógie v duchovnom rozvoji podporuje aj Katechizmus Katolíckej cirkvi, ktorý liturgickú katechézu nazýva mystagógiu, pretože práve ona vovádza do Kristovho tajomstva vlastnou postupnosťou: od viditeľného k neviditeľnému a od sviatosti k tajomstvám (porov. KKC 1075).

Benedikt XVI. vo vzťahu k mystagogickej katechéze

V posynodálnej apoštolskej exhortácii *Deus caritas est* pápež Benedikt XVI. rozmer a veľkosť mystagogickej katechézy, pričom vyzdvihuje jej tri nezanedbateľné prvky:

1. interpretácia obradov vo svetle spásonosných udalostí v súlade so živou Tradíciou Cirkvi,
2. uvádzanie do zmyslu znakov obsiahnutých v obradoch,
3. poukázanie na význam obradov vo vzťahu ku kresťanskému životu vo všetkých jeho rozmeroch.

Vychádzajúc zo spomínaných textov vzťah medzi byzantskou liturgiou a katechézou by sa dal v jadre opísať takto: „Byzantská liturgická tradícia, ako aj iné východné tradície, si výnimočným spôsobom zachovali primát bohoslužby ako vrcholu kresťanského života, ostávajú v tom celkom verní duchu Cirkvi otcov, keď bohoslužba bola miestom, v ktorom sa sústreďovala katechéza a náboženské učenie, kde bolo ohlasované a komentované Písmo. Prebiehala aj príprava katechumenov na krst a penitentov na zmierenie a v období pred Paschou sa uskutočňovala v dokonalej syntéze poučení a symbolov. Všetok život Cirkvi bol zhrnutý a sústredený do bohoslužby.“

NAŠA ÚLOHA:

V pastoračnej praxi si neustále uvedomovať skutočnosť, že účasť na Kristovom živote máme už vtedy, keď sme účastní jeho stáleho sprítomňovania a prijímania vo svätej liturgii, kde sa nám ponúka v Božom slove a v Eucharistii. Na druhej strane, nasledovať Krista neznamená smerovať k jeho božstvu, ale snažiť sa stať „všetkým, čím sa on stal pre nás“. Prežívať mystérium teda znamená smerovať k vnútornej obnove, k stavu prvotného Adama, k dokonalosti mojej podoby s vteleným Slovom. Toto je zároveň úlohou mystagogickej katechézy – ponúkať neustálu premenu a oblečenie si „nového človeka“.

LITERATÚRA:

DŘÍMAL, L.: Křesťanská iniciace: identita, aktéři a jejich vzájemné vztahy. In: KOLEKTIV AUTORŮ. *Křesťanská iniciace*. Praha - České Budějovice: Halama, 2012.

DŘÍMAL, L.: Křesťanská iniciace a katecheze. In: *Křesťanská iniciace*. Praha - České Budějovice: Halama, 2009.

JÁN PAVOL II.: *Oriente Lumen* (čl. 5). In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/orientale-lumen>.

KONGREGÁCIA PRE VÝCHODNÉ CIRKVI: *Inštrukcia na aplikáciu bohoslužobných predpisov*. Slovenský preklad. Roma: Libreria Editrice Vaticana, 1998.

POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV: *Inter oecumenici*. Trnava: SSV, 2011.

PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*. Zvolen: Jas, 1992.

BENEDIKT XVI.: *Sacramentum caritatis*. Trnava: SSV, 2007.

BOHÁČ, V.: Liturgická katechéza v praxi. In: TIRPÁK, P. – PAĽA, G. (ed.): *Farská a školská katechéza ako forma novej evanjelizácie*. Prešov: GTF PU, 2012.

NOVÁK, J.: *Sv. Cyril Jeruzalemský*. In: <http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=772>

ŠPIDLÍK, T.: *Spiritualita křesťanského Východu*. Řím – Velehrad: Křesťanská akademie, 1983.

ŠPIDLÍK, T.: *Řehoř Naziánský. Úvod ke studiu jeho duchovní nauky*. Velehrad – Roma: Refugium, 2010.
